

4. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-451-4-41>

ОСОБЛИВОСТІ МІЖСОБОВИХ ВІДНОСИН ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ, СХИЛЬНИХ ДО РИЗИКУ

Майор Олександра

*студентка 2-го року навчання освітньо-професійного рівня магістр,
спеціальність 053 Психологія,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Юнацький вік є важливим етапом у формуванні особистості, саме тоді молода людина активно шукає своє місце в суспільстві, прагне незалежності та випробує власні межі. У цей період формується готовність до самовизначення у житті, яка складається з інтелектуальних, емоційних та поведінкових аспектів, і передбачає розуміння майбутніх можливостей та власного потенціалу, осмислення особистих життєвих цілей, бажання самовираження та особистого розвитку, здатність до ініціативних кроків у напрямку своїх мрій та відмова від пасивного спостереження без активної участі [1, с. 103].

Юнацький вік характеризується як етап, де відбувається формування світогляду, моральної свідомості та самосвідомості. В цей період здійснюється пошук свого життєвого шляху та за допомогою стійких цінностей, емоційної стабільності, самостійності та відповідальності формується зріла особистість. Тобто, особа може контролювати свої емоції, конструктивно виражати свої почуття, самостійно приймати рішення та брати відповідальність за свої дії.

Даний період пов'язаний із пошуком нових знайомств та побудовою міжособових зв'язків. На даному етапі особа вже розуміє як будувати конструктивний діалог, як давати та отримувати зворотній зв'язок. Також вже розвинені навички емпатії, особа здатна розуміти як свої емоції, думки та поведінку, так і емоції, думки та поведінку іншої особи. Юнацькому віку характерне вміння вирішувати конфлікти раціональним шляхом та досягати вже спільні цілі. Формування стосунків і взаємовідносин є важливим елементом соціальної інтеграції в юності, що сприяє розвитку кожного індивіда як повноцінної особистості зі своїми унікальними якостями. Міжособові відносини

займають вагоме місце в житті кожної людини, оскільки вони виникають у процесі взаємодії, коли люди впливають одне на одного через спілкування.

Нас зацікавила думка І. Беха, про міжособові відносини. Він розглядає їх як «систему соціальних взаємовідносин, на основі яких будується життєдіяльність особистості», стверджуючи, що «своєчасний перехід від співдії до співпраці є формою їх особистісного зближення» [2, с. 121]. Тобто, тут ми розуміємо що міжособові стосунки мають певну еволюцію у своєму формуванні, де взаємодія перестає бути лише механічним виконанням обов'язків або рутинною комунікацією і перетворюється на співпрацю між індивідами, де є глибше розуміння цілей та прагнень один одного. Такий перехід сприяє особистісному зближенню, оскільки через співпрацю виникають довіра, підтримка та відчуття єдності. Люди не просто діють разом, але й об'єднуються для досягнення спільної мети, що підвищує рівень близькості та взаємоповаги.

Тобто, міжособові відносини реалізуються між людьми у процесі їхньої активної взаємодії та спрямовані на внесення певних змін у зміст особистості кожного з учасників комунікації. Таким чином можна зробити висновок, що міжособові відносини є важливими не лише для адаптації індивіда в колективі, а й для його особистісного розвитку, оскільки в процесі взаємодії кожен учасник здобуває новий соціальний досвід, навчається долати труднощі, вирішувати конфлікти та підтримувати інших. Через відносини з іншими, людина усвідомлює свої сильні сторони, вчиться приймати та розуміти свої слабкості, формує ціннісні орієнтири та пріоритети. Відтак, якість міжособових стосунків безпосередньо впливає на загальну соціальну стабільність, оскільки індивіди, здатні до ефективної взаємодії, сприяють формуванню гармонійного і підтримуючого соціального середовища.

На нашу думку, міжособистісні стосунки не лише забезпечують соціальну адаптацію, але й впливають на схильність індивіда до ризикованої поведінки, особливо в груповому середовищі. Саме через стосунки з іншими людиною керує бажання бути прийнятою і зрозумілою у групі, що часом призводить до прийняття колективних рішень, які можуть не відповідати її власним переконанням чи цінностям.

Слово «ризик» походить від французького «risque», що означає небезпеку або наражатися на небезпеку, якщо звернутися до іспанських словників, то іспанській мові слово «risko» характеризується як «скеля», тобто ризик означає маневр серед скель, де людина піддається можливій загрозі. [3] О. Ренн трактує ризик як ймовірність того, що результат людських дій матиме наслідок, які вплинуть на людські цінності [4, с. 298–314]. В інших джерелах схильність до ризику розглядають як прагнення до певного роду діяльності, як бажання

чогось досягти, а також як природна здатність або схильність до цього [5, с. 1221]. Це свідчить про готовність приймати рішення та діяти в умовах суб'єктивної невизначеності, здатність контролювати свої дії, навіть коли бракує точних орієнтирів, і водночас спиратися на власний потенціал.

У контексті міжособових відносин така схильність до ризику проявляється у взаємодії з іншими, де індивід готовий йти на ризик заради зміцнення зв'язків, прийняття спільних рішень або розв'язання конфліктів, тим самим активно розвиваючи свої соціальні навички. У міжособових відносинах особи, що схильні до ризику наявна готовність до дій в умовах невизначеності та спонтанності. Даний тип осіб у міжособових стосунках характеризуються підвищеною активністю в соціальних взаємодіях, що виявляється у прагненні до нових знайомств, готовності брати участь у динамічних і нестандартних ситуаціях, а також бажанні вирішувати конфлікти чи незвичні проблеми нетиповими шляхами.

У міжособових відносинах особи схильні до ризику часто беруть на себе роль ініціаторів чи лідерів, бо готовність до ризику дозволяє їм діяти впевнено та швидко у ситуаціях, де інші вагаються. Це може сприяти глибшим і інтенсивнішим відносинам з оточенням, але також призводить до конфліктів через суперечливі підходи до вирішення ситуацій чи розподілу відповідальності. Особи, що схильні до ризику нерідко шукають однодумців серед людей, які мають подібну сміливість і схильність до прийняття нестандартних рішень, що сприяє формуванню стійких, але часто короткочасних зв'язків.

Особи які схильні до ризику у міжособових відносинах характеризуються високою відданістю та готовністю допомогти у складних ситуаціях, часто для них характерна сильна товариськість та лояльність у групі. Але є й інша сторона медалі, особи, що схильні до ризику і міжособових відносин характеризуються імпульсивністю та емоційною нестабільністю. Такі особи можуть втрачати контроль над своїми емоціями, що може ускладнити побудові стабільних дружніх та романтичних зв'язків. Також можливий прояв агресивності та суперництва у взаєминах, з чого випливає низький рівень довіри до інших, що може призводити до конфліктів у групі та напружених ситуацій з близькими.

Отже, міжособові відносини осіб юнацького віку, схильних до ризику відрізняються динамічністю та нестандартністю, що часто виявляється у їхній готовності до нових знайомств та активній взаємодії. Також, молоді особи схильні до лідерських позицій, де і проявляють ініціативу, можуть створювати сильні соціальні зв'язки з однодумцями. Але особи юнацького віку, що схильні до ризику можуть бути менш стабільними через постійне прагнення до змін та нетрадиційні підходи до взаємодії. Загалом, особливості міжособових відносин осіб,

схильних до ризику, значною мірою визначаються їхньою схильністю до сміливих рішень і бажанням діяти в умовах невизначеності.

Література

1. Папучі М. В. Людина та її реальність. *Збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції*. (24–25 листопада 2021 р., м. Ніжин). Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя. 2022. 169 с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : [науково-метод. посібник] / Бех І. Д. К. : ІЗМН, 1998. 204 с.
3. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. К. : Наук. думка, 2003. 656 с.
4. Renn O. Risk communication and the social amplification of risk / J. Kasperson, P.-J. M. Stallen (eds.). *Communicating Risk to the Public: International Perspectives*. Dordrecht : Kluwer Academic Press. 1991. P. 287–324.
5. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і гол. ред. В. Г. Бусел. К. – Ірпінь : Перун, 2003. 1440 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-451-4-42>

РИЗИКИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ В РОБОТІ З ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ: ПЕРСПЕКТИВИ ПІДТРИМКИ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Онишкевич Юлія

*студентка 2-го року навчання освітньо-професійного рівня магістр
кафедри психології філософського факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

З початком повномасштабної війни в Україні значно зросла кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що спричинило великий попит на соціальні та психологічні послуги для їх підтримки [2]. Працівники, залучені до допомоги ВПО, стикаються з численними емоційними викликами та високим рівнем стресу. В умовах збільшеного навантаження, особливо на фахівців у сфері «людина-людина», професійне вигорання стає значною проблемою, яка загрожує ефективності їхньої роботи та особистому благополуччю. Вигорання характеризується фізичним, емоційним і психологічним виснаженням, що